

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางธุรกิจการบินพาณิชย์ที่มีการแข่งขันสูง องค์กรที่มีการดำเนินงานคล่องตัวและยืดหยุ่น คอบรับกับความเจริญที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เท่านั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้นำของธุรกิจนี้ การบินไทยจึงตระหนัก ดีว่า การดำเนินงานภายใต้รูปแบบเอกชนเท่านั้นที่จะเปิดโอกาสให้เกิดความคล่องตัวและเป็นอิสระใน การปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการทำธุรกิจระดับโลกในปัจจุบัน เนื่องจากธุรกิจการบินเป็น ธุรกิจที่ต้องอาศัยเงินลงทุนสูงเพื่อใช้ในการจัดซื้อเครื่องบินสำหรับการดำเนินการ ในขณะที่เดียวกันก็เป็น ธุรกิจที่อาศัยกำลังคนในการให้บริการเป็นจำนวนมาก จึงต้องใช้เงินในการว่าจ้างพนักงานสูงอีกเช่นกัน ทั้งยังเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลกสูง เพราะจำเป็นต้องใช้ น้ำมันในการดำเนินธุรกิจแต่ละปีเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญคือเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับ เงินตราต่างประเทศ จึงทำให้มักจะได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่าง ประเทศ ดังนั้น การนำบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ด้วยการนำหุ้นออกจำหน่ายให้กับ ประชาชนทั่วไป จึงเป็นวิธีการที่บริษัท การบินไทย จำกัด นำมาใช้เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการ ดำเนินงาน และพร้อมที่จะตอบรับกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของบริษัทฯ ดังกล่าวข้างต้น

ความเป็นมาของบริษัท การบินไทย จำกัด

บริษัท การบินไทย จำกัด ถือกำเนิดมาจากการทำสัญญาร่วมกันระหว่างบริษัท เติงอากาศไทย จำกัด กับบริษัท การบินสแกนดิเนเวียน แอร์ไลน์ซีสเต็ม หรือใช้ชื่อย่อว่า เอส เอ เอส เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2502 เพื่อก่อตั้งบริษัท การบินไทย จำกัด ดำเนินธุรกิจการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ โดย บริษัท เติงอากาศไทยฯ ถือหุ้นร้อยละ 70 และเอส เอ เอส ถือหุ้นร้อยละ 30 ของเงินทุนจดทะเบียน ครั้งแรก 2 ล้านบาท ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการเพิ่มทุนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตลอดมาจนถึงพุทธศักราช 2520 บริษัท เติงอากาศไทยฯ ได้ซื้อหุ้นทั้งหมดคืนจากเอส เอ เอส ตามมติของคณะรัฐมนตรีและมอบ โอนหุ้นที่ซื้อมานี้ให้กระทรวงการคลัง ดังนั้น บริษัท การบินไทยฯ จึงเป็นสายการบินของคนไทยอย่าง แท้จริงและมีเติงอากาศไทยกับกระทรวงการคลังเป็นผู้ร่วมถือหุ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2531 บริษัท เคนอากาศไทย จำกัด และบริษัท การบินไทยฯ ได้รวมกิจการเข้าด้วยกันโดยมติคณะรัฐมนตรี เป็นผลให้เงินทุนของการบินไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 1,400 ล้านบาท เป็น 2,230 ล้านบาท

ตลอดระยะเวลาในการดำเนินกิจการ การบินไทยได้วางนโยบายหลักในด้านต่างๆ ไว้หลายประการ อาทิ เช่น การดำเนินงานในฐานะสายการบินแห่งชาติ การบริการรับส่งผู้โดยสาร สินค้าและพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์ระหว่างประเทศ การเป็นตัวแทนของชาติในการต่อรองรักษาและเพิ่มพูนสิทธิทางด้านการบินของชาติ ส่งเสริมเศรษฐกิจและเป็นอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว การลดดุลย์การค้าและเพิ่มพูนเงินต่างประเทศ ส่งเสริมและฝึกฝนคนไทยให้มีความสามารถในการประกอบธุรกิจการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ

ปัจจุบัน การบินไทยมีเครื่องบินอยู่ในฝูงบินรวม 73 ลำ เป็นเครื่องบินที่ใช้ประจำการจำนวน 71 ลำ กิจการของการบินไทยมีมากกว่าธุรกิจบริการการบินขนส่งผู้โดยสารและพัสดุภัณฑ์ในเส้นทางภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยบริษัทฯ ได้ให้บริการในจุดบินรวมทั้งสิ้น 71 แห่ง ซึ่งครอบคลุมประเทศต่างๆ 37 ประเทศใน 4 ทวีป และได้เครือข่ายเส้นทางบินครอบคลุมทั่วโลก โดยการแสวงหาพันธมิตรการบิน เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในสถานะที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงของอุตสาหกรรมการบินพาณิชย์ นอกจากนี้ บริษัท การบินไทยฯ ยังมีธุรกิจต่อเนื่องอีกมาก เช่น กิจการครัวการบินไทย กิจการรับซ่อมบำรุงเครื่องบิน ที่ทำได้ตั้งแต่ซ่อมเล็กน้อยไปจนถึงซ่อมใหญ่ทั้งลำ รวมถึงไปจนถึงกิจการอื่นๆ ที่มาเสริมบริการการบิน เช่น กัดตาकार คลังสินค้า นอกจากนี้ บริษัท การบินไทยฯ ยังเข้าร่วมถือหุ้นในบริษัทต่างๆ อีก 6 บริษัท คือ กิจการครัวการบินของแอร์ลิงกา เคเตอร์ริง เซอร์วิส และบริษัท ครัวการบินภูเก็ต จำกัด (แพคโค) กิจการโรงแรมอมารี แอร์พอร์ต กิจการโรงแรมรอยัลออกคิด เซอราดันฯ กิจการบริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (บาฟท์) และบริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด ในสัดส่วนถือหุ้นร้อยละ 10-40 (รายงานประจำปีงบประมาณ 2539 ของบริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน)

ความเป็นมาของการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา บรรดาสายการบินของประเทศต่างๆ ได้แสวงหาเงินทุนเพื่อขยายฝูงบิน ด้วยการนำแนวทางการจำหน่ายหุ้นของกิจการบริษัทการบินเหล่านี้ในตลาดหลักทรัพย์มาถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยมีเหตุผลต่างๆ กันไป เช่น กรณีสายการบินบริติชแอร์เวย์สที่รัฐบาลอังกฤษต้องการให้เลี้ยงตัวเองได้และเป็นเครื่องมือสนับสนุนนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

ของรัฐบาลนางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ โดยรัฐบาลยังคงถือหุ้นส่วนหนึ่งไว้และนำหุ้นบางส่วนจำหน่าย แก่มหาชน โดยผ่านกลไกของตลาดหลักทรัพย์

สายการบินคาเธ่ย์ แปซิฟิก ถึงแม้จะไม่ใช่วิสาหกิจ แต่ก็ เป็นสายการบินที่บริษัท JOHN SWIRE & SONS แห่งอังกฤษเป็นเจ้าของหุ้นทั้งหมด กำหนดการคืนเกาะฮ่องกงให้แก่จีนของอังกฤษในปี 1997 ทำให้คาเธ่ย์ แปซิฟิกต้องกำหนดกลยุทธ์ใหม่เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง โดย JOHN SWIRE & SONS ขอมลลดสัดส่วนหุ้นของตนเองจาก 100% เหลือเพียง 54.2 % ส่วนที่เหลือขายให้กับสถาบันการเงินบริษัทท้องถิ่นในฮ่องกงและผ่านตลาดหลักทรัพย์ของฮ่องกง เป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงของคาเธ่ย์แปซิฟิกในครั้งนี้ คือ ฐานการเงินที่มั่นคงและอำนาจต่อรองสิทธิการบินกับรัฐบาลจีนหลังจากปี 1997 โดยกระจายหุ้นเกือบครึ่งหนึ่งให้กับคนฮ่องกง

สิงคโปร์แอร์ไลน์นั้นมีความจำเป็นต้องใช้เงิน 3.3 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ เพื่อซื้อเครื่องบิน โบอิง 747-400 เป็นจำนวน 20 ลำ บริษัทต้องรับมอบเครื่องบินในปี 1989-1993 ภาระทางการเงินทำให้ สิงคโปร์แอร์ไลน์ต้องนำหุ้นบางส่วนออกขายในตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมทุนมาซื้อเครื่องบิน

บริษัท การบินไทย จำกัด ในขณะนั้นก็เช่นเดียวกับสายการบินอื่นๆ ทั่วโลก คือ บริษัทมีความจำเป็นต้องการขายฝูงบินเพื่อใช้บินในเส้นทางภูมิภาคเอเชียและเส้นทางข้ามทวีป การจัดซื้ออะไหล่เครื่องบินและเครื่องยนต์ การลงทุนในกิจการสมทบต่างๆ โดยมีวงเงินลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 26,000 ล้านบาท บริษัทคาดหวังว่าแหล่งที่มาของเงินลงทุนจะใช้เงินกู้ระยะยาวจากต่างประเทศ โดยขอให้รัฐบาลค้ำประกันส่วนกิจการบางอย่างจะใช้เงินรายได้ของบริษัทเองและการกู้เงินระยะสั้นอีกจำนวนหนึ่ง การบินไทยและรัฐวิสาหกิจอื่นๆ ดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งในระดับโลก และระดับภายในประเทศที่สับสนเนื่องต่อกันเรื่อยๆ มา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่งบประมาณรายได้มีอยู่จำกัดและขยายตัวในอัตราที่ไม่ทันกับการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่าย และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นกัน บทบาทของภาคเอกชนได้รับการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพเหนือชั้นกว่ารัฐวิสาหกิจของรัฐที่อยู่ในกิจการประเภทเดียวกันเป็นอันมาก รวมไปถึงความสามารถในการระดมทุนเพื่อการลงทุนและดำเนินกิจการด้วย จึงเกิดแนวความคิดใหม่ในการบริหารทุนของรัฐที่จะลดบทบาทหน้าที่และภาระลงในกิจกรรมที่มีหน้าที่โดยตรงของรัฐ โดยกระจายบทบาท ภาระเหล่านั้นไปให้กับภาคเอกชนมากขึ้น รัฐวิสาหกิจที่มีอยู่รวมๆ กันเกือบ 60 แห่ง คือ เป้าหมายของแนวความคิดการบริหารทุนของรัฐแบบใหม่นี้

การบินไทยนั้นมีความแตกต่างจากรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ คือ เป็นรัฐวิสาหกิจที่สามารถทำกำไรเลี้ยงตัวเองได้ทุกๆ ปี ไม่ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่การบินไทยก็เป็นกิจการที่ต้องมีการลงทุน

อย่างต่อเนื่องในวงเงินที่สูง โดยเฉพาะการซื้อเครื่องบินเพิ่มเติม ซึ่งแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ คือ เงินกู้ต่างประเทศ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกัน ซึ่งนับเป็นภาระอันหนักหน่วงของกระทรวงการคลังที่จะต้องรับภาระความเสี่ยง หากการบินไทยมีปัญหาและการกู้เงินจากต่างประเทศยังมีข้อจำกัดทางกฎหมายในแง่ที่ว่า ในแต่ละปีรัฐบาลจะก่อหนี้ต่างประเทศได้ไม่เกิน 1,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถ้าสามารถลดจำนวนโครงการการลงทุนที่ต้องใช้เงินกู้ต่างประเทศไปได้ ในบางโครงการที่หาแหล่งเงินทุนภายในประเทศได้ รัฐบาลก็สามารถระดมเงิน 1,200 ล้านดอลลาร์นี้ไปให้โครงการอื่นๆ ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ดังนั้น การบินไทยจึงยังคงอยู่ในฐานะที่ต้องพึ่งพาการค้ำประกันเงินกู้จากรัฐ และอยู่ในฐานะที่รัฐยังคงต้องเฉลี่ยจำนวนเงินกู้ต่างประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดในแต่ละปีให้สำหรับการลงทุนขยายงาน

นอกจากนั้นเมื่อปลายปีงบประมาณ 2533 เกิดภาวะสงครามขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง ส่งผลให้ธุรกิจการบินพาณิชย์ของโลกประสบปัญหาทั้งด้านราคาเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นหลายเท่าตัว เศรษฐกิจตกต่ำ อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ตลาดการท่องเที่ยวหรือการเดินทางเพื่อธุรกิจชะงักลงอย่างมาก ต่อเนื่องมาถึงปีงบประมาณ 2534 ซึ่งทำให้สายการบินใหญ่ๆ หลายสายต้องล้มละลายหรือขายกิจการ แต่การบินไทยก็ได้ดำเนินธุรกิจโดยอาศัยกลยุทธ์ต่างๆ จนสามารถผ่านวิกฤติการณ์เหล่านี้มาได้แล้วยังสามารถผ่านวิกฤติการณ์เหล่านี้มาได้แล้วยังสามารถทำกำไรได้สูงในปีดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตาม สภาพเศรษฐกิจของโลกในขณะนั้นประกอบกับการที่บริษัท การบินไทยฯ ในขณะนั้นที่ยังคงต้องพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศ ทำให้รัฐบาลต้องพิจารณาถึงภาระหนี้สินของประเทศโดยรวมด้วย และปรากฏว่าในการก่อหนี้นั้น รัฐบาลติดปัญหาวงเงินกู้ของประเทศ ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อไป ซึ่งรัฐบาลมีโครงการที่ต้องจัดลำดับความสำคัญอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าหากนำกรณีของบริษัท การบินไทยฯ เข้าพิจารณาด้วยแล้ว ก็จะต้องตัดโครงการสำรองอื่นๆ ไปด้วย ดังนั้น ทางเลือกของบริษัท การบินไทยฯ ในขณะนั้นจึงมีอยู่ 3 ทาง คือ

- 1) กรณีฝูงบินอาจใช้วิธีการเช่า
- 2) กรณีกิจการสมทบ ควรดำเนินการเฉพาะกิจการที่มีความจำเป็นแก่บริษัทอย่างแท้จริง และกิจการใดที่ขาดประสิทธิภาพและขาดทุน ก็จะต้องหาวิธีการอื่นๆ เช่น ตัดทอนลงหรือจ้างเหมาเอกชน
- 3) การเพิ่มทุนโดยให้เอกชนเข้าร่วมลงทุน

แนวทางดังกล่าวนี้ได้สะท้อนภาพการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของบริษัท การบินไทย จำกัด อยู่สองลักษณะ คือ การแปรรูปโดยอาศัยวิธีการจ้างเหมาเอกชน หรือวิธีการเพิ่มทุนด้วยการขายหุ้นให้แก่เอกชน ในด้านการจ้างเหมาเอกชนนั้นคงไม่ยุ่งยากเท่าใดนัก เพราะลักษณะงานของบริษัทบางประเภท กิจกรรมก็ได้ดำเนินการอยู่แล้ว และรัฐบาลก็มีประสบการณ์อยู่แล้ว แต่กรณีขายหุ้นแก่เอกชนนี้นับว่าเป็น

ของใหม่ ซึ่งทุกฝ่ายคงจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและกว้างขวาง โดยอาศัยประสบการณ์ของ
สายการบินต่างประเทศเป็นแนวทาง

“มีนโยบายของบอร์ดของคณะกรรมการบริษัทฯ ว่า เนื่องจากมีเหตุผลในการที่จะแปรสภาพ
บริษัทให้เป็นบริษัทมหาชน เพื่อให้มีประสิทธิภาพต่างๆ นานา ในกรณีของการบริหารให้มีความคล่อง
ตัว เพราะการบินไทยได้ทำเรื่องนานแล้ว ขอให้ป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี เพื่อที่จะได้เลิกล้มระเบียบข้อบังคับ
บางส่วน ซึ่งอยู่ในกรอบของรัฐวิสาหกิจออกไปเพื่อบริษัทจะได้มีระเบียบข้อบังคับในการจัดการหรือการ
บริหารให้คล่องตัวยิ่งขึ้น ซึ่งก็มีตัวอย่างอย่างแบงก์กรุงไทย อย่างการบีโคโนเลียมแห่งประเทศไทย ก็เคยมี
ทัศนะว่า ถ้าเราแปรสภาพให้เป็นมหาชนขึ้นมาแล้ว ภาพพจน์อันนี้อาจจะเปลี่ยน เพื่อที่จะช่วยในการที่จะ
ปรับปรุงการบริหารบริษัทให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้น แล้วพร้อมกันนั้นก็เป็นการแสวงหาทุนจากมหาชน
มากกว่าที่จะพึ่งงบประมาณ นอกจากนั้น เป็นช่วงที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำลังพัฒนาอย่างรุนแรง และอยู่
ในขั้นของความเจริญอย่างมาก บรรยากาศในการ privatize หรือว่าการแปรสภาพบริษัทให้เป็นบริษัท
มหาชน จึงเป็นส่วนประกอบที่สามารถทำได้” (ร.ต.ท. ฉัตรชัย บุญยะอนันต์, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์
2540)

การนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ การแสวงหาเงิน
ลงทุนเพิ่ม ด้วยวิธีการเพิ่มทุนจากการขายหุ้นในตลาด ซึ่งเป็นทุนที่ไม่มีต้นทุนทางด้านดอกเบี้ยและไม่มี
ภาระที่จะต้องใช้คืนนอกจากการจ่ายเงินปันผล ซึ่งขึ้นอยู่กับผลประกอบการในแต่ละปีและไม่มี ความ
เสี่ยงในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเหมือนกรณีการใช้เงินกู้ต่างประเทศ การเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทำให้ประชาชนเข้ามาเป็นเจ้าของบริษัท การบินไทย จำกัด ได้ส่วนหนึ่ง จากเดิมที่
การบินไทยเป็นของประชาชนในนามของเจ้าของประเทศ กลายเป็นสายการบินของประชาชนโดย
ตรง ประชาชนผู้ถือหุ้นรายย่อยมีสิทธิที่จะตรวจสอบซักถามการบริหารงานของผู้บริหารการบินไทยได้
โดยตรงในฐานะเจ้าของเงินทุนส่วนหนึ่ง

การผลักดันการบินไทยเข้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะเป็นโครงการตัวอย่างหรือเป็น
ผู้นำรัฐวิสาหกิจแห่งอื่นๆ เข้าตลาดหุ้นในระยะต่อไปด้วย ซึ่งเท่ากับนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ
ที่กำหนดกันมาช้านานแต่ยังไม่เคยมีการทำให้เป็นจริงเป็นจัง จะเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในขั้นต้น

ในเอกสารประกอบการประชุมวาระเรื่องแผนลงทุนเร่งด่วนของการบินไทยเมื่อวันที่ 18
เมษายน 2532 นอกเหนือจากความเห็นต่อแผนการลงทุนโดยตรงแล้ว กระทรวงการคลังยังได้เสนอ
การปรับโครงสร้างการระดมทุนของการบินไทยต่อคณะรัฐมนตรี สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

1. การกำหนดเป็นนโยบายให้การบินไทยแปลงสภาพจากรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นในนามของรัฐฝ่ายเดียว เป็นรัฐวิสาหกิจที่รัฐถือหุ้นใหญ่และมีผู้ร่วมทุนจากภาคเอกชนเป็นส่วนน้อย หรือแปลงสภาพเป็นวิสาหกิจเอกชนที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้นส่วนน้อยแต่มีอำนาจการบริหารและสิทธิออกเสียงฝ่ายเดียวและมีอำนาจยับยั้งการดำเนินการใดๆ ที่ขัดกับประโยชน์หรือนโยบายของรัฐ

2. การให้กระทรวงการคลังและบริษัทการบินไทยจัดทำแผนเพิ่มทุนหรือระดมทุนจากภาคเอกชนในรูปแบบต่างๆ แทนการกู้เงินจากต่างประเทศ สำหรับวงเงินลงทุนที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อเครื่องบินและกิจการสมทบตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแล้ว

3. การให้กระทรวงการคลังและบริษัท การบินไทยฯ ว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาทำการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้าง ระบบ วิธีการ และขั้นตอนที่จำเป็นในการจำหน่ายหุ้นหรือระบบวิธีการอื่นที่เหมาะสม และนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยเร็วที่สุด สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ให้การบินไทยเป็นผู้รับภาระ

ดังนั้น ในวันที่ 25 มิถุนายน 2534 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายดำเนินการธุรกิจที่สำคัญเกิดขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้บริษัท การบินไทย จำกัด ดำเนินการดังนี้

1. การนำบริษัทฯ เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. การเพิ่มทุนจดทะเบียนอีกจำนวน 3,000 ล้านบาท โดยนำหุ้นเพิ่มทุนส่วนแรกจำนวน 100 ล้านหุ้น ในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท ออกจัดสรรก่อน
3. การให้จัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนจำนวน 5 ล้านหุ้น ขายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท
4. การจัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนส่วนที่เหลืออีกจำนวน 95 ล้านหุ้น เสนอขายให้ประชาชนทั่วไป
5. การแปลงกำไรสะสมเป็นทุน คิดเป็นเงินรวม 10,770 ล้านบาท

ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นการระดมทุนจากภาคเอกชนอันจะทำให้การบินไทยมีศักยภาพในการแข่งขันด้านการพาณิชย์ รวมทั้งเป็นการให้ประชาชนและพนักงานได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสายการบินแห่งชาติอีกด้วย

ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัท การบินไทย จำกัด ในขณะนั้น ได้มีมติพิเศษให้มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าหุ้นของบริษัทจากเดิมมูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท เป็นมูลค่าหุ้นละ 10 บาท และ

ให้เพิ่มทุนของบริษัทจากจำนวน 2,230 ล้านบาท เป็น 16,000 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญใหม่ อีกจำนวน 1,377 ล้านหุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท จัดสรรดังนี้

1. ออกหุ้นสามัญใหม่จำนวน 1,077 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท จัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม ในราคาตามมูลค่าหุ้นที่ตราไว้ โดยการแปลงกำไรสะสมเป็นทุน คิดเป็นเงินรวม 10,770 ล้านบาท ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนดระยะเวลาของซื้อตามที่เห็นสมควร

2. ออกหุ้นสามัญใหม่จำนวน 300 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท แต่นำออกจำหน่ายครั้งแรก 100 ล้านหุ้น โดย 5 ล้านหุ้นขายให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ในราคาตามมูลค่าตามมูลค่าหุ้นที่ตราไว้ และอีก 95 ล้านหุ้นเสนอขายประชาชนทั่วไปในราคาหุ้นละ 60 บาท ส่วนหุ้นที่เหลืออีก 200 ล้านหุ้นจะนำออกจำหน่ายเมื่อคณะกรรมการบริษัทจะพิจารณาเห็นสมควร

บริษัท การบินไทย จำกัด ได้ลงนามในสัญญาแต่งตั้งผู้จัดจำหน่ายและรับประกันการจำหน่าย หุ้น จำนวน 76 บริษัท เพื่อดำเนินการกระจายหุ้นของบริษัทฯ ออกสู่ประชาชนทั่วไป รวมจำนวน 95 ล้านหุ้น ในราคาหุ้นละ 60 บาท จากราคาพาร์หุ้นละ 10 บาท นอกจากนี้ การบินไทยยังได้จัดสรรหุ้นอีก จำนวน 5 ล้านหุ้น เพื่อขายให้แก่พนักงานของบริษัทฯ ในราคาพาร์หุ้นละ 10 บาท ทั้งนี้ ได้กำหนดระยะเวลาของหุ้นไว้ตั้งแต่วันที่ 16 ถึง 27 มีนาคม 2535

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 4 แห่ง ได้แก่ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงเทพธนাত্র จำกัด บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ทิสโก้ จำกัด บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธนสยาม จำกัด และบริษัทเงินทุน หลักทรัพย์ นวชนกิจ จำกัด ได้รับแต่งตั้งให้เป็นบริษัทแกนนำและผู้จัดการการจัดจำหน่ายหุ้นและรับประกันการจำหน่ายหุ้น ร่วมกับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และบริษัทหลักทรัพย์อื่นๆ ทั่วประเทศที่มี ใบอนุญาตอีก 72 บริษัท โดยมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรชนกิจ จำกัด และบริษัทเงินทุน เอกชนกิจ จำกัด เป็นที่ปรึกษาในการจัดจำหน่ายหุ้นครั้งนี้

“การประกาศขายหุ้นของการบินไทย ถือว่า เป็นประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการบินไทย มาก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนเข้ามาร่วมลงทุนในกิจการรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็น ธุรกิจที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์กลางของประเทศ และเป็นการระดมทุนจากภาค เอกชน เพื่อรองรับกับศักยภาพการขยายตัวของบริษัท รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ภาพพจน์ของการบินไทย ให้กว้างขวางมากขึ้น ที่สำคัญก็คือ จะช่วยพัฒนาตลาดทุนให้มีกิจการขนาดใหญ่ ฐานมั่นคงเข้ามาจดทะเบียนในตลาดฯ ซึ่งเป็นเป้าหมายเร่งด่วนในการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ฯ” (พล.อ.อ. เกษตร โรจนนิล, สัมภาษณ์ อ้างถึงในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, 2535)

ความสำคัญของการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลในการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ด้วยวัตถุประสงค์และนโยบายของบริษัท การบินไทย จำกัด ที่ต้องการจัดสรรหุ้นให้กับประชาชนทั่วไปให้มากที่สุดและด้วยความเป็นธรรม จึงได้เตรียมแผนที่จะดำเนินการไว้ คือ การเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบถึงวิธีการจองซื้อ รวมทั้งการจัดให้มีสถานที่รับซื้อทั่วประเทศ และได้มีการว่าจ้างบริษัทผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์ บริษัทเหล่านี้ ได้แก่

1. บริษัท ประกิต แอนด์ เอฟ ซี บี จำกัด ร่วมกับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงเทพธนาร จำกัดและบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ธนสยาม จำกัด เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบและจัดพิมพ์หนังสือชี้ชวนเพื่อการจำหน่ายหุ้น
2. บริษัท ดิอาส จำกัด ร่วมกับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ นวชนกิจ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการด้านสื่อ Audio-Visual สำหรับการนำ Presentations ประกอบกิจกรรมการบรรยายเพื่อแนะนำและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหุ้นการบินไทย หรือกิจกรรม “โรดโชว์”
3. บริษัท แมกแคน แอนด์ อีริคสัน (ประเทศไทย) จำกัด เป็นผู้ดำเนินการเรื่องการใช้สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ร่วมกับกองโฆษณา บริษัท การบินไทย จำกัด
4. บริษัท เพรสโก้ แชนด์วิก จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์ ร่วมกับสำนักประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด

ทั้งนี้ โดยเน้นหนักในการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่เรื่องราวดังกล่าวให้ประชาชนทั่วไปและพนักงานภายในได้ทราบถึงกระบวนการ หลักการ และเหตุผลในการจัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนในครั้งนี้

สื่อที่นำมาใช้ในการเผยแพร่เรื่องราวดังกล่าว ได้แก่ สื่อที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อมวลชน ประกอบด้วยโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์/วารสาร ช่องทางสื่อเฉพาะกิจ และสื่อกิจกรรม ซึ่งในการนี้ บริษัท การบินไทย จำกัด ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลหรือโรดโชว์เป็นอย่างมาก

“วัตถุประสงค์ของการจัดรายการออกไปแนะนำและชี้แจงข้อมูลโดยตรง เพื่อจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในภูมิภาคต่างๆ ได้ทราบและสามารถซักถามทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัทฯ

และเรื่องการจัดสรรหุ้นในครั้งนี้ด้วย อีกทั้งการบินไทยซึ่งเป็นสายการบินแห่งชาติได้ตั้งใจที่จะกระจายหุ้นให้กว้างขวาง ครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศให้ได้ทั่วถึงมากที่สุด” (พล.อ.อ. เกษกร โรจนนิล , สัมภาษณ์ อ้างถึงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ, 4 มีนาคม 2535)

การเข้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของบริษัท การบินไทย จำกัด นับเป็นการดำเนินการที่สำคัญของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน นับตั้งแต่แผนพัฒนาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (ปี 2504-2509) จนกระทั่งปัจจุบันปรากฏว่ามีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจได้รับการแปรรูปฯ เป็นจำนวนหลายหน่วยงานในแต่ละปี และกำลังจะมีแนวโน้มเช่นนี้กับทุกหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลในการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากทุกองค์การต่างมีลักษณะคุณลักษณะ ส่วนประกอบหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์การแตกต่างกันออกไป และต่างก็มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ดังนั้น องค์การทุกองค์การจึงมีเป้าหมายที่จะเผยแพร่เรื่องราวขององค์การให้กับบุคคลภายนอกได้รู้ โดยเฉพาะในเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์การเป็นอย่างยิ่ง เช่น กรณี การที่บริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นบริษัทมหาชน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของสายการบินแห่งชาติแห่งเดียวของประเทศไทยแห่งนี้

เป็นที่น่าสนใจว่าการที่ บริษัท การบินไทย จำกัด ได้ใช้เวลาในการเผยแพร่เรื่องดังกล่าวไม่นานนัก โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงก่อนการเสนอขายหุ้น คือ ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ จนถึงวันที่ 12 มีนาคม 2535 ช่วงการรับจองซื้อหุ้น คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ 16 - 27 มีนาคม 2535 จนถึงช่วงหลังการรับจองซื้อหุ้นจนถึงนำหุ้นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ คือ ช่วงวันที่ 28 มีนาคม - 22 กรกฎาคม 2535 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่การบินไทยได้ใช้ในการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงการประกาศขายหุ้นของบริษัทฯ และได้ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมากนั้น สื่อได้เข้ามามีส่วนสำคัญไม่น้อยเพียงใดในเรื่องนี้ บริษัท การบินไทย จำกัด ได้มีการใช้สื่ออย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบอกกล่าวกับประชาชนให้ทราบว่า บริษัทฯ กำลังจะเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนในการจัดสรรหุ้นเพิ่มทุนครั้งนี้ด้วยการซื้อหุ้นการบินไทย เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของบริษัทฯ ที่ต้องการกระจายหุ้นครั้งนี้ให้ทั่วถึงมากที่สุด นอกจากนั้น เนื้อหาของสารที่สื่อนำเสนอ นั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่บริษัทฯ ได้วางแผนไว้หรือไม่อย่างไร ซึ่งคาดว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางให้กับรัฐวิสาหกิจอื่นๆ ที่กำลังจะแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนในอนาคตอันใกล้นี้ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัท การบินไทยฯ ในการที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมวิธีการใช้สื่อ หากมีการระดมทุนด้วยการขายหุ้นในส่วนที่เหลือต่อไป

ปัญหานำการวิจัย

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีรูปแบบการใช้สื่ออย่างไร
2. เนื้อหาของสารที่นำเสนอผ่านสื่อเพื่อการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการนำ บริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสารที่นำเสนอผ่านรูปแบบของสื่อกับวัตถุประสงค์เพื่อการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาวิเคราะห์การใช้สื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการนำบริษัท การบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่ ช่วงเสนอขายหุ้นจนถึงก่อนนำหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (19 กุมภาพันธ์ - 22 กรกฎาคม 2535) โดยทำการวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ช่วงการเสนอขายหุ้น (Pre-Launching Period) คือ ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ - 15 มีนาคม 2535 ช่วงการรับจองซื้อหุ้น (Launching Period) คือ ตั้งแต่วันที่ 16 - 27 มีนาคม 2535 และช่วงหลังการรับจองซื้อหุ้นจนถึงก่อนการนำหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ (Post-Launching Period) คือ ตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม - 22 กรกฎาคม 2535

นิยามศัพท์

“สื่อ”	หมายถึง	เครื่องมือสำหรับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสรรและจำหน่ายหุ้นเพิ่มทุนของบริษัท
--------	---------	---

การบินไทย จำกัด เมื่อปี พ. ศ. 2535 ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

“รูปแบบการใช้สื่อ”	หมายถึง	ประเภทของสื่อที่บริษัท การบินไทย จำกัด ใช้ผ่านช่องทางการสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสรรและจำหน่ายหุ้นสามัญเพิ่มทุนของบริษัทฯ เมื่อปี พ. ศ. 2535 นับตั้งแต่ช่วงการเสนอขายหุ้น ช่วงการรับจองซื้อหุ้น และช่วงหลังการปิดรับจองซื้อหุ้นจนถึงก่อนการนำหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
“สาร”	หมายถึง	ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสรรและจำหน่ายหุ้นสามัญเพิ่มทุนของบริษัท การบินไทย จำกัด ที่ปรากฏผ่านสื่อข้างต้น
“ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”	หมายถึง	สถาบันทางการเงินซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 ให้ดำเนินการในรูปของหน่วยงานที่มีได้มุ่งหวังกำไร โดยทำหน้าที่เป็น ตลาดหุ้นหรือศูนย์กลางซื้อขาย
“บริษัทจดทะเบียน”	หมายถึง	บริษัทที่จดทะเบียนเพื่อนำหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะเป็นช่องทางระดมเงินทุนโดยการขายหุ้นสามัญได้
“การเสนอขายหุ้นแก่สาธารณชน” (public offering)	หมายถึง	กระบวนการที่บริษัทที่ต้องการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องนำหุ้นออกเสนอขายแก่ประชาชนให้ทุกคนมีโอกาสซื้อหุ้น โดยเท่าเทียมกัน มิให้มีการสร้างราคาโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
“การจัดสรรและจำหน่ายหุ้นเพิ่มทุน”	หมายถึง	การที่บริษัท การบินไทย จำกัด นำหุ้นที่ได้จากการเพิ่มจำนวนหุ้นมาแจกจ่ายให้แก่พนักงานตามสิทธิส่วนหนึ่ง

- และจำหน่ายให้พนักงานและประชาชนทั่วไปอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้จำนวนหุ้นที่เพิ่มขึ้นนี้ได้มาจากการปรับลดราคาพาร์ลงมาจากหุ้นละ 100 บาท เป็น 10 บาท

“ผู้รับประกันการจัดจำหน่าย” หรือ “อันเดอร์ไรท์เตอร์” (Underwriters)

	หมายถึง	บุคคลหรือบริษัทใดที่ซื้อหุ้นจากบริษัทที่ออกหุ้น เพื่อนำขายต่อแก่นักลงทุนทั่วไป อันเดอร์ไรท์เตอร์จึงเท่ากับเป็นบริษัทรับประกันการจัดจำหน่ายหุ้นนั้น และเป็นผู้จัดจำหน่ายไปพร้อมกัน บางครั้งอันเดอร์ไรท์เตอร์ยังทำหน้าที่เป็นบริษัทสปอนเซอร์ หรือสนับสนุนให้แก่บริษัทที่ต้องการนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อีกด้วย
“พนักงานภายใน”	หมายถึง	เจ้าหน้าที่ของบริษัท การบินไทย จำกัด ที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ สำนักงานใหญ่ และสาขาต่างๆ ในกรุงเทพฯ รวมทั้งที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ สำนักงานสาขาต่างจังหวัดและต่างประเทศทั่วโลก
“Quiet Period”	หมายถึง	ช่วงเวลาระหว่างการยื่นคำขอจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของผู้ยื่นคำขอ/บริษัทย่อย ผู้ถือหุ้นใหญ่/ผู้บริหาร ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ฯ ต้องใช้ความระมัดระวังในการเปิดเผยสารสนเทศที่อาจจะมีผลในเชิงส่งเสริมราคาหลักทรัพย์ของบริษัทโดยไม่สมควร หากฝ่าฝืน ตลาดหลักทรัพย์จะมีหนังสือแจ้งตักเตือนหรือปฏิเสธไม่รับเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลในการนำบริษัทการบินไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ผลการวิจัยจะสามารถเป็นแนวทางให้กับบริษัท การบินไทยฯ ที่กำลังจะนำหุ้นใน ส่วนที่เหลือออกจัดสรร และยังเป็นแนวทางให้กับองค์การภาครัฐวิสาหกิจอื่นๆ ที่กำลังจะแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนในอนาคตอันใกล้